

Riktlinjer för specialkost i Vaxholms stad

Mat och måltider är centrala i våra liv, som en källa till glädje, som mötesplats och kulturbärare. Våra matvanor har också stor betydelse för allas hälsa och välbefinnande. Därför är det viktigt att äta bra mat regelbundet - frukost, lunch, middag och ett par mellanmål. Förskolan och skolan har enastående möjligheter att på ett positivt och naturligt sätt främja en hälsosam livsstil med bra matvanor hos barn och elever.

Bakgrund

Kommunen ska tillhandahålla näringsriktiga måltider till de barn/elever som av någon anledning inte kan äta den ordinarie måltiden. Utbudet av kosten grundar sig på den skrivning som återfinns bland annat i skollagen, 8 kap. 2 § och i 10 kap. 10 § (2010:800) där alla elever ska garanteras näringsriktiga måltider som är kostnadsfria. Måltiden bör vara glädjefylld, smakrik och säker för alla. Maten och måltiden i dess helhet ska vidare skapa goda förutsättningar till bra matvanor och en god hälsa.

Måltidsenhetens ansvar

Måltidsenheten ansvarar för att säkerställa att alla barn/elever får den näringsriktiga kost de har rätt till. Specialkost erbjuds till barn och elever med livsmedelsallergier och intoleranser eller till barn/elever som på grund av särskilda skäl behöver anpassad kost.

Måltidsenheten tillhandahåller anpassad kost till barn/elever som äter laktosreducerad-, lakto-ovo-vegetarisk-, eller mat fri från griskött, nötkött och blod.

Måltidsenheten kan inte erbjuda halal-, kosher- eller vegankost, istället rekommenderas vegetarisk kost.

OBS!

I och med att vårdnadshavare ansöker om specialkost av "Annat särskilt skäl" kommer ett eventuellt medgivande att medföra att skolköket inte kan garantera att skollagens krav på näringsriktig kost uppfylls.

Handlingsplan vid allergiska reaktioner

Om barnet/eleven behöver medicin vid en allvarlig allergisk reaktion, behöver vårdnadshavare även lämna "Handlingsplan vid allergisk reaktion", denna tillhandahålls av behandlande läkare.

Ansökan för att erhålla specialkost

För att få specialkost av medicinska orsaker krävs intyg utfärdat av läkare, sjuksköterska eller dietist där barnets/elevens speciella behov framkommer. Kravet ställs för att säkerställa att kosten är rimlig och inte utesluter en mängd livsmedel i onödan för växande unga. Det säkerställer även att barnet utretts och att man inte missat andra eventuella medicinska orsaker. Vidare visar det också på att läkare, dietist eller sjuksköterska följer upp att den unge växer som den ska.

OBS!

Är barnet/eleven utredd och diagnostiserad för celiaki eller diabetes krävs endast ett intyg från behandlande läkare när barnet börjar i förskolan och när eleven börjar skolan. Celiaki och diabetes är en livslång intolerans.

Ansökan av specialkost av medicinska skäl eller annat särskilt skäl

Ansökan görs om barnet/eleven har behov av anpassad kost med anledning av allergier eller intoleranser. Ansökan ska göras:

- Varje år i början av höstterminen.
- Vid förändrat behov - nytt intyg från hälso- och sjukvården.

Ansökan kompletteras med kopia av intyg från läkare, sjuksköterska eller dietist:

- I samband med att första ansökan görs.
- I samband med att barnet börjar förskoleklass, årskurs 4 och 7,
- eller av annat skäl byter skola.

Nötallergi

Vid en nöt/jordnötsallergi med risk för svårare reaktioner och där man även i hemmet undviker livsmedel med märkningen "kan innehålla spår av..." fylls detta i via e-tjänsten "ansökan om specialkost av medicinska skäl eller annat särskilt skäl" och ett intyg från hälso- och sjukvården krävs.

Om man däremot hemma äter livsmedel med märkning "kan innehålla spår av.." och endast undviker livsmedel där nötter/jordnötter finns med som en ingrediens behövs inget intyg då det inte förekommer nötter, jordnötter, mandel eller sesamfrö i den mat som serveras i skolan/förskolans lokaler.

Specialkost på grund av "annat särskilt skäl"

Specialkost på grund av andra orsaker som t ex neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), andra diagnoser eller andra skäl där läkarbedömningen är att maten behöver anpassas efter elevens särskilda behov.

Vid indikation om behov av individuellt anpassad kost på grund av särskilda skäl informerar verksamheten måltidsenheten, som kallar vårdnadshavare och elev till ett dialogmöte. Syftet med dialogmötet är att säkerställa att barnet/eleven ska få en så varierad kost som möjligt ur näringssynpunkt.

Vid dialogmötet går man gemensamt igenom "ansökan om specialkost av medicinska skäl eller annat särskilt skäl" och befintlig matsedel för en 8 veckorsperiod går igenom. De dagar barnet/eleven inte kan äta maten erbjuds alternativ från kommunens skuggmeny. När alla ovanstående vägar prövats erbjuds barnet/eleven vit mat¹ som ingår i vårt upphandlade sortiment.

Ansökan kompletteras med vad som gemensamt bestäms under mötet och lämnas till rektor och beslut fattas på EHT.

Menyer finns på kommunens hemsida: [Menyer](#)

Ansökan om laktosreducerad kost

Vid laktosintolerans tål alla en viss mängd laktos. Hur mycket man tål varierar, men de flesta kan dricka åtminstone en deciliter mjölk dagligen utan symtom.

Kommunen erbjuder laktosreducerad kost, vilket innebär att vi tillhandahåller laktosfri mjölk att dricka och annan kost när maten innehåller stora mängder mjölk som t.ex. lasagne, mjölkbaseerade soppor och risgrynsgröt.

Laktosintolerans

Laktosintolerans är mycket ovanligt hos små barn. Hos personer med ärftlighet för laktosintolerans minskar produktionen av enzymet laktas oftast under skol- eller ungdomsåren. Laktasbrist kan uppträda tillfälligt i samband med en skada i tarmslemhinnan som vid obehandlad glutenintolerans (celiaki) eller vid tarminfektioner. När skadan har läkt återkommer laktasenzymet.

Misstänker vårdnadshavare laktosintolerans, uppsök alltid läkare så att allvarigare tillstånd inte missas. För fullständigt laktosfri kost görs ansökan via e-tjänsten "ansökan om specialkost av medicinska skäl eller annat särskilt skäl" och ett intyg från hälso- och sjukvården krävs.

Ansökan om specialkost utan läkarintyg

Vid nedanstående anpassningar behövs inget intyg från läkare, sjuksköterska eller dietist.

- Lakto-ovo- vegetarisk mat (innehåller mjölk och ägg).
- Mat fri från griskött.
- Mat fri från nötkött.
- Mat fri från blod.
- Laktos-reducerad kost
- Vid lindrig överkänslighet.

Lindrig överkänslighet avser när det räcker med att plocka bort livsmedlet från tallriken, exempelvis om barnet/eleven blir rött runt munnen av färska tomater, citrus eller liknande. En anteckning görs på ansökningsblanketten om hur barnet reagerar.

Avanmälan av specialkost

Ska alltid göras av vårdnadshavare när barnet/eleven:

- om barnet/eleven är hemma och är sjukt/ledigt - Vänligen kontakta det kök som lagar maten före kl. 9,00.
- inte längre behöver specialkost.
- byter förskola/skola.

¹ Med vit mat avses pasta-, ris- och potatisrätter.

Vårdnadshavare ansvarar för att blanketten flyttas till nästa verksamhet.

Anpassad kost för personal i förskola/skola

Personal som äter måltider i verksamheten gör det i form av pedagogiska måltider. Anpassningar av måltiden för personal görs utifrån ordinarie meny och kan bara erbjudas om det finns barn/elever med samma behov på enheten. Medicinska intyg från läkare eller dietist ska bifogas ansökan.

Var lagas maten?

Kontaktuppgifter för tillagande kök finns på Vaxholms stads hemsida.

[\(Måltidsenheten - Kontakt och Personal\)](#)

Referenser och lagrum:

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm, Utbildningsdepartementet.

EU:s förordningar:

- EG nr 178/2002
- EG nr 852/2004
- EU nr 1169/2011
- EU nr 828/2014

Livsmedelsverket:

- Bra mat i förskolan
- Bra mat i skolan

SKL:s:

- Handbok för säker mat inom vård, skola och omsorg

SLV:s vägledning

- Livsmedel särskilt ansedda för personer med allergi eller intolerans